Lieta Nr.A420595411

SKA – 15/2014

SPRIEDUMS

Rīgā 2014.gada 24.janvārī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis A.Guļāns

tiesnese V.Kakste

tiesnesis J.Neimanis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Valsts robežsardzes 2011.gada 4.augusta lēmuma atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar Valsts robežsardzes kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 17.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts robežsardzes 2011.gada 24.maija pavēli par Valsts robežsardzes normatīvo dokumentu prasību nepildīšanu pieteicējam /pers. D/ piemērots disciplinārsods – rājiens. Pieteicējs sodīts par to, ka 2010.gada 7.janvārī, 19.janvārī, 28.janvārī un 17.februārī ir izceļojis uz Krievijas Federāciju, neiesniedzot par to ziņojumus noteiktajā kārtībā.

Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, Valsts robežsardzes priekšnieks ar 2011.gada 4.augusta lēmumu atstāja negrozītu 2011.gada 24.maija pavēli.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Valsts robežsardzes 2011.gada 4.augusta lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 17.janvāra spriedumu pieteikums apmierināts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieteicēja saukšana pie disciplināratbildības par ziņojumu neiesniegšanu saskaņā ar 2007.gada 14.marta pavēles Nr.341 ,,Par izceļošanu uz ārvalstīm, ja tas nav saistīts ar dienesta pienākumu izpildi" 4.punkta prasībām par izceļošanām uz Krievijas Federāciju 2010.gada 19.janvārī, 28.janvārī un 17.februārī, ir prettiesiska. Iestāde ir pārkāpusi iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un leslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplināratbildības likuma (turpmāk – Disciplināratbildības likums) 16.panta otrajā daļā noteikto disciplinārlietas ierosināšanas termiņu.

[3.2] Pieteicējam piemērotais disciplinārsods – rājiens par ziņojuma neiesniegšanu par plānoto izbraukšanu uz Krievijas Federāciju 2010.gada 7.janvārī, kā arī par ziņojuma neiesniegšanu pēc atgriešanās no Krievijas Federācijas minētajā datumā, - nav samērīgs. Ņemot vērā lietas apstākļus, disciplinārsoda sasniegšanai piemērotākais līdzeklis būtu aizrādījums. Turklāt nav pamatots iestādes secinājums, ka pieteicējs izskatāmo disciplinārpārkāpumu ir izdarījis jau būdams disciplināri sodīts, jo pieteicējs minēto disciplinārpārkāpumu izdarīja pirms Valsts robežsardzes pavēle par citu disciplinārsodu stājās spēkā.

Tādējādi pārsūdzētais lēmums arī šajā daļā ir prettiesisks.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu Valsts robežsardze iesniedza kasācijas sūdzību. Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nepareizi interpretējusi Disciplināratbildības likuma 16.panta otro daļu. Iestādei nebija pienākuma veikt kontroles darbības un ierosināt pārbaudi nekavējoties. Disciplinārlieta tika ierosināta viena mēneša laikā pēc faktu par iespējamā pārkāpuma saņemšanas. Vispārīga informācija ne vienmēr var tikt uzskatīta par disciplinārpārkāpumu.

Motīvu daļa

[5] Saskaņā ar Disciplināratbildības likuma 16.panta otro daļu disciplinārlieta ierosināma ne vēlāk kā mēneša laikā pēc tam, kad saņemta informācija par faktiem, kas liecina par iespējamo disciplinārpārkāpuma izdarīšanu, vai iestāde pati to konstatējusi.

Minētā tiesību norma pēc savas būtības un regulējamā jautājuma ir līdzīga Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.panta otrajai daļai. Abas normas nosaka termiņu konkrētas darbības veikšanai, proti, lēmuma pieņemšanai par disciplinārlietas ierosināšanu. Tādējādi izskatāmajā lietā ir iespējams vadīties no Augstākās tiesas atziņām par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.panta otrajā daļā noteiktā disciplinārlietas ierosināšanas termiņa nozīmi.

Kā ir atzinusi Augstākā tiesa, pirmkārt, disciplinārlietas ierosināšanas termiņa noteikšana ir nepieciešama, lai veicinātu tiesiskās noteiktības principa stiprināšanu (ar disciplinārlietas ierosināšanu uzsāk disciplinārpārkāpuma izmeklēšanu). Otrkārt, ne mazāk nozīmīgs arī apstāklis, ka termiņš neļauj iestādei ļaunprātīgi izmantot varu, neierobežotā laika posmā paturot savā rīcībā faktus par disciplinārpārkāpuma izdarīšanu kā iespējamo ietekmēšanas līdzekli pret ierēdni, kas varētu apdraudēt ierēdņa patstāvīgu un likumīgu darbību un lēmumu pieņemšanu. Treškārt, prasība ierosināt lietu noteiktajā termiņā ir objektīvi vajadzīga, lai informācija par pārkāpumu vēl būtu „svaiga", kas atvieglotu pārbaudes veikšanu.

Taču disciplinārlietas ierosināšanas termiņa pārbaudē tiesai vajadzētu ņemt vērā arī otru aspektu, proti, ir jālīdzsvaro iepriekš minētā nepieciešamība iespējamo disciplinārpārkāpumu izmeklēt savlaicīgi ar iestādes un arī privātpersonas interesi, lai tiktu pieņemts objektīvs un izsvērts lēmums, un lieta netiktu rosināta nepamatoti. Iestādes rīcības savlaicīguma pārbaudei jābūt vērstai vispirms uz to, lai pārbaudītu, vai iestāde nav nepamatoti vilcinājusies, nevis, lai noskaidrotu agrāko momentu, kurā iestādei bija iespējams pieņemt lēmumu par disciplinārlietas ierosināšanu (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 1.marta sprieduma lietā Nr.SKA-132/2012 7.punktu*).

Tādējādi savlaicīgai disciplinārlietas ierosināšanai ir būtiska nozīme, vienlaikus lēmumam par disciplinārlietas ierosināšanu nav jābūt sasteigtam.

[6] Kā jau tika konstatēts lietā, pieteicēja rīcības, kas ir kļuvušas par pamatu disciplinārlietas ierosināšanai, tika veiktas 2010.gada janvārī un februārī. Savukārt, Valsts robežsardze norāda, ka ziņojums par pieteicēja rīcībām bija reģistrēts 2011.gada 30.martā, bet disciplinārlieta tika ierosināta 2011.gada 29.aprīlī.

Augstākā tiesa daļēji piekrīt Valsts robežsardzes kasācijas sūdzības argumentam, ka iestādei nebija jāuzsāk kontroles darbības un pārbaude nekavējoties pēc pieteicēja atgriešanās no Krievijas Federācijas, pamatojoties uz to, ka iestādes rīcībā bija informācija par pieteicēja plānotajām izceļošanām. Vienlaikus lietas apstākļi norāda, ka lēmums par disciplinārlietas ierosināšanu tika pieņemts pēc vairāk nekā gada kopš pieteicējs bija veicis rīcības, kas veido disciplinārpārkāpuma sastāvu.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka saskaņā ar 2007.gada 14.marta pavēles Nr.341 „Par izceļošanu uz ārvalstīm, ja tas nav saistīts ar dienesta pienākumu izpildi" 8.punktu, teritoriālās pārvaldes priekšnieks reizi ceturksnī veic informācijas apkopojumu par amatpersonu ārvalstu apmeklējumu, kas nav saistīts ar dienesta pienākumu izpildi. Šī apkopojuma rezultātā tika konstatēts, ka pieteicējs nav iesniedzis nepieciešamo informāciju par ārvalstu apmeklējumu. Tomēr, ja informācijas apkopojums ir veikts reizi ceturksnī, tad par pieteicēja 2010.gada janvāra un februāra rīcībām iestādei varēja būt zināms jau 2010.gada martā. Iestāde nav paskaidrojusi par īpašiem apstākļiem, kuru dēļ attiecīga informācija tika atklāta vēlāk, un kāpēc lēmuma par disciplinārlietas ierosināšanu pieņemšana ir ieilgusi līdz 2011.gada 29.aprīlim.

Ņemot vērā minēto, Augstākā tiesa atzīst par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka Valsts robežsardzes lēmums ir prettiesisks, jo iestāde nav ievērojusi Disciplināratbildības likuma 16.panta otrajā daļā noteikto termiņu.

[7] Papildus Augstākā tiesa vērš uzmanību uz turpmāk minēto.

Administratīvās rajona tiesas spriedumā atsevišķi vērtēts pieteicējam piemērotais disciplinārsods – rājiens par ziņojuma neiesniegšanu par plānoto izbraukšanu uz Krievijas Federāciju 2010.gada 7.janvārī, kā arī par ziņojuma neiesniegšanu pēc atgriešanās no Krievijas Federācijas minētajā datumā.

No pārsūdzētā administratīvā akta izriet, ka pieteicējam disciplinārsods piemērots par Valsts robežsardzes normatīvo dokumentu prasību nepildīšanu, proti, ziņojumu neiesniegšanu par izceļošanām uz Krievijas Federāciju 2010.gada 7.janvārī, 19.janvārī, 28.janvārī un 17.februārī. Līdz ar to, pirmkārt, nebija pamata izdalīt un vērtēt vienu konkrētu disciplinārpārkāpuma epizodi un piemērotā disciplinārsoda samērīgumu. Otrkārt, ņemot vērā tiesas secinājumu par lēmuma prettiesiskumu nokavēta disciplinārlietas ierosināšanas termiņa dēļ, šim vērtējumam nebija arī tiesiskas nozīmes. Turklāt administratīvajai tiesai nav kompetences iestādes vietā noteikt piemērotāku disciplinārsoda veidu. Administratīvā tiesa ir tiesīga pārbaudīt pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu, kopumā izvērtējot, vai disciplinārlietas izmeklēšanas procesā nav pieļauti būtiski procesuālie pārkāpumi un, vai piemērotais disciplinārsods ir

pamatots un samērīgs.

Vienlaikus minētais neietekmēja secinājuma pareizību par to, ka pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks, tādēļ nav pamata Administratīvās rajona tiesas sprieduma atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

nosprieda

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 17.janvāra spriedumu, bet Valsts robežsardzes kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis A.Guļāns

Tiesnese V.Kakste

Tiesnesis J.Neimanis